

Istentisztelet – Húsvét utáni harmadik vasárnap (JUBILATE)

Budapest – Fasor, 2020. május 3. 11:00; MGyTK

<https://youtu.be/vgq0eoyFdPA>

Kezdő ének: 48 Nagy hálát adjunk

A vasárnap igéi

Ha valaki Krisztusban van, új teremtés az: a régi elmúlt, és íme: új jött létre. (2Kor 5,17) Örvendj, egész föld, az Istennek! Zengjétek dicső nevét! Magasztaljátok nagy dicsőségét! (Zsolt 66,1-2)

Lekció/olvasmány: Jn 16,16–23a Jézus közeli visszatérését igéri

Egy kis idő még, és nem láttok engem, de ismét egy kis idő, és megláttok engem. A tanítványai közül némelyek ezt kérdezték egymástól: Mi az, amit mond nekünk: Egy kis idő, és nem láttok engem, de ismét egy kis idő, és megláttok engem, és ez: Mert én elmegyek az Atyához? Ezt kérdezték: Mi az a kis idő, amiről szól? Nem tudjuk, mit beszél. Jézus észrevette, hogy meg akarják kérdezni, és ezt mondta nekik: Arról kérdezősködtök egymás között, hogy ezt mondtam: Egy kis idő még, és nem láttok engem, de ismét egy kis idő, és megláttok engem? Bizony, bizony, mondom nektek, hogy ti sírni és jajgatni fogtok, a világ pedig örül; ti szomorkodtok, de szomorúságotok örömmé fordul. Amikor az asszony szül, fájdalma van, mert eljött az ő órája, de amikor megszülte gyermekét, nem emlékszik többé a gyötöremre az öröm miatt, hogy ember született a világra. Így most ti is szomorúak vagytok, de ismét meglátlak majd titeket, és örülni fog a szívetek, és örömtöket senki sem veheti el tőletek: és azon a napon nem kérdeztek értőlem semmit.

Textus/a prédikáció alapigéje: Zsid 11,13–19 A hit és példaképei a világ teremtése óta

Hitben haltak meg ezek mind, anélkül, hogy beteljesültek volna rajtuk az ígéretek. Csak távolról látták és üdvözölték azokat, és vallást tettek arról, hogy idegenek és jövevények a földön. Mert akik így beszélnek, jelét adják annak, hogy hazát keresnek. És ha arra a hazára gondoltak volna, amelyből kijöttek, lett volna alkalmuk visszatérni. Így azonban jobb haza után vágyakoztak, mégpedig mennyei után. Ezért nem szégyelli Isten, hogy őt Istenüknek nevezzék, mert számukra várost készített. Hit által ajánlotta fel Ábrahám Izsákot, amikor Isten próbára tette, és egyszülött fiát vitte áldozatul az, aki az ígéretekot kapta, akinek megmondott: „Aki Izsáktól származik, azt fogják utódodnak nevezni.” Azt gondolta ugyanis, hogy Isten képes őt a halottak közül is feltámasztani. Ezért vissza is kapta őt, aki így a feltámadás példájává lett.

Kedves Testvérek!

Hosszadalmas és trükkös kutatómunka után sikerült az egyik Dan Brown-regény főhősének egy precíziós mikrosúly-mérlegen megmérnie az emberi lélek súlyát: 0.8 grammot nyomott. Ennyivel lett kisebb a súlya haldokló kísérleti alanyának, miután kilehelte lelkét. A 21 gramm című film szintén erről szól: az emberi lélek létezésének tudományos alapon történő bizonyításáról – melynek alapja az a 20. sz. eleji feltevés, hogy ami létezik, ami van, annak súlya van, a súly pedig mérhető. A regény és a film ötletének Duncan MacDougall 1907-es kísérlete az alapja.

Ezek után adja magát a kérdés: vajon a hitnek a jelenlétét, az erejét és a fokozatait próbálták-e már hasonló tudományos-kísérleti módszerekkel megmérni az emberben? Érdemes utánanézni ennek. Ha a lélek kutatói nem is, az egyszerű keresztény átlagemberek annál inkább képesek megdöbbenő könnyedséggel és bátorsággal „bemérni” és megállapítani azt, hogy ki „hívó”, ki „hitetlen”, ki „kishitű”, ki „hithős”. Ki ne csípte volna már nyakon saját magát ezen?

A hitnek azonban mégiscsak vannak látható je-

lei. Vannak emberek, szentek, akik előtt épp a nagy hitük, a bizonyoságtévő életük miatt adózunk tisztelettel. A mára kijelölt prédikációs alapigék a Zsidókhoz írt levél azon fejezetében olvashatók, melynek a címe: A hit és példaképei a világ teremtése óta. Ennek a 39 versnek az az üzenete, hogy az ószövetségi történetelbeszélések és az azokban szereplő alakok tetteinek a megértési kulcsa egyedül a hit – függetlenül attól, hogy ezek a régi ószövetségi történetek konkrétan utalnak-e a „hit”-re, mint mozgatóerőre vagy sem. A kifejezés: *hit által* 18-szor szerepel a fejezetben. A szerző ezen a *hit által* szemüvegen keresztül olvasa és értelmezi a múltat – és ezt ajánlja az olvasóinak is.

Ábel, Énók, Noé, Ábrahám, Sára, Izsák, Jákób, Ézsau, József, Mózes, Sámson, Dávid, Sámuel és mások, kiket ez a fejezet felsorol, a válságokban és próbákban edzett hitű példaképekként állnak előttünk. Az isteni szóba és ígérethez vetett hit és bizalom volt az ő – sokszor kimondottan bátor, és sokszor a környezetük számára teljességgel értelmetlennek vagy nevetségesnek tartott – tetteik mozgatója.

A szerző Ábrahám alakjánál, az ő hiténél és enge-

delmességénél különösen sokat időzik. Elhagyta országát, kimondottan jó egzisztenciáját, nekivágott a teljesen ismeretlennek – mert nem kételkedett Isten hívó hangjában. Viszontagságos, hosszú út során végül elérkezett az ígért földjére, Kánaánba – ahol idegenként, jövevényként élt, önmagát is így határozta meg, és a helyiek így néztek rá és családjára. Ez az idegen-jövevény mivolt – tudjuk – nem csak a korabeli mediterrán világban jelentette azt, hogy verbális bántásokat, megszegyenítéseket, és az alacsony társadalmi státuszúak által gyakran elszenvedett rossz bánásmódot kellett megtapasztalniuk. Hogy Ábrahámot, az Istenhez hű vándort ez nem készítette meg hátrálásra, a szülőhazájába való visszatérésre, az arra utal, hogy számára Isten helyeslő elfogadása fontosabb volt annak a társadalomnak a helyeslésénél és el- és befogadásánál, amelybe Kánaánban belecsöppent. Ez a „hit által” gondolat bennünk is él. Számos énekünk is megfogalmazza azt, hogy milyen jó az életünk eseményeire – földi vándorlásunk éveire, különösen a küzdelmes próbák idején – egy tágabb, halálán túl érő perspektívából is ránézni tudni: *Itt csupán vándor vagyok, De majd hazámba eljutok. (EÉ 228) / Utas vagyok e világban, Mennysorszámban Vár örök hazám készen. (EÉ 518) / Haza vágyom Igaz otthonomba, Ahol Atyám lakik. ... Sok vágygal kezdtem a vándorlást, De most már szívem nem óhajt mást: Haza vágyom. (EÉ 522)*

A levél szerzője Ábrahámval kapcsolatban azt is kiemeli, hogy ő hitt az utódról, az Izsákról, sőt, az attól származó utódok sokaságáról szóló isteni szónak is – pedig amikor hallotta, agg volt már ő és felesége, az addig meddő Sára, Isten népének matriarchája is. Hitt és bízott akkor is, amikor Isten próbára tette őt azzal, hogy kötözzé és ölje meg ezt az ő nagy sokára megszületett Izsák fiát. És ha az Úr közbe nem avatkozik, Ábrahám megtette volna ezt, mert hittelemelte, hogy Isten majd ebben a helyzetben is gondoskodik valami megoldásról.

Máig nagy az érdeklődés e történet iránt. Ezt bizonyítja az a tudományos szimpózium is, amelyet a Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola Bibliatudomány Tanszéke rendezett 2009. december 4-én *Aqédá (Izsák megkötözése) a zsidó és keresztény hagyományban* címmel. Az itt elhangzott előadások alapján írt tanulmányokból kötet is született (*Izsák megkötözése*), melynek egyik recenziójában ezt olvassuk: „Izsák feláldozásának története egyike a Szentírás legnehezebben értelmezhető szakaszainak. Hisz tagadhatatlan: ebben a bibliai elbeszélésben Isten bünt parancsol. Még hozzá a legszörnyűbb bűnök egyikét, a gyermekgyilkosságot. Isten itt olyannak mutatja magát, amely alapvetően ellenkezik a zsidóság és kereszténység istentapasztalatával. S bár a történet vége az, hogy Isten nem engedi végrehajtani az áldozatot, és feltétlen bizalmáért és áldozatkészségéért megáldja Ábrahámot, mégis érezzük, hogy olcsó leegyszerűsítés lenne a

történetet pusztán a végkifejletet figyelembe véve értelmezni. Hisz a végkifejlet előtt ott van egy hatalmas emberi dráma és egy botrányos paradoxon. Mindkettő megoldásra vár. Nem véletlen, hogy ennek a problémás perikópának az értelmezése már magában a Szentírásban megkezdődik – pl. itt, a Zsidókhoz írt levél 11. fejezetében megkezdődik azzal, hogy a levél írója szerint Ábrahám azt gondolhatta: Izsák megölése után Isten majd feltámasztja őt a halálból. (Lásd még: Jud 8,25–27; Bölcs 10,5; Zsid 11,17–19; Jak 2,21–24).

A későbbi zsidó és keresztény értelmezések külön utakon haladtak ugyan, de közös bennük, hogy számukra ez a történet – problematikus volta ellenére is – pozitív üzenetet hordoz, s a szabadítást és áldást az ember számára sokszor felfoghatatlan módon közlő Istent, és a belé vetett bizalom fontosságát hirdeti. A modern valláskritika ezzel épp ellentétes üzenetet olvasott ki a történetből. ... Olyan bibliai elbeszélés ez tehát, amely a legvégletesebb olvasatokat és érzelmekeket váltja ki az olvasókból.”

Hubainé Muzsnai Márta *Kötél általi szabadulás – Aqédá egy pszichológus szemével* című, a feltétlen engedelmességgel szemben az erkölcs elsőbbségét hirdető tanulmányában azt kérdezi: „Vajon ha Ábrahámnak volt mersze vitába szállni Istennel a gonosz Szodoma-beliekért, miért nem tette meg ezt saját fia érdekében? Mi árul el érettebb hitet és Istenkapcsolatot: a Szodoma-beliekért való kiállás vagy a gyermekgyilkosságra vonatkozó parancsnak való feltétlen engedelmesség? Vajon a próba igazából nem arra irányulhatott-e, hogy Ábrahámnak ragaszkodnia kellett volna az egyetemes erkölcsi normákhoz még Istennel szemben is – ahogy tette a Szodoma-beliekért való alkudozásakor, és ahogy Jákob képes volt viaskodni Istennel? És: okozott-e ez a traumatikus esemény lelki sérüléseket Izsáknak és Ábrahám-nak?”

Ma, anyák napja vasárnapján meggondolandó a pszichológusnő azon megállapítása, hogy ahogyan Ábrahám végül is nem áldozta fel fiát, úgy sok mai szülő viszont képes feláldozni gyermekét, gyermeke lelki egészségét azáltal, hogy az anyagi javakért folytatott hajszában feláldozza a gyermekre fordított időt, figyelmet, végső soron a szülő-gyermek kapcsolatot. Pedig mennyivel jobban tennék ezek a szülők, mi, ha erre a végül is a gyermekeinkért folytatott hajtásra is tudnánk „hit által”, a hit szemével tekinteni! Nem csak a magunk erejében és erőfeszítéseiben, de Isten gondviselésében is bízva! Elvárásoktól, tárgyak megszerzésének szorításától szabadon! Isten helyeslő elfogadását és a gyermekeinkre fordított szeretetet, időt és figyelmet fontosabbnak tartva vadidegen emberek helyeslésénél és elfogadásánál! Hát nem arról a hitünkről tennénk-e ezáltal is vallást, hogy mivel *idegenek és jövevények vagyunk a földön*, ezért a mi

életünket más, kevésbé materiális szempontok vezérik? Hát nem lenne-e fontos a „közösségi távolságtartás” mostani megvalósítása mellett a bennünket darabokra szaggató ilyen-olyan, ennek-annak megfelelni akarástól való távolságtartás megvalósítása is? Pál apostol szavai erre is vonatkoznak: *Krisztus szabadságra szabadított meg minket, álljatok meg tehát szilárdan, és ne engedjétek magatokat újra a szolgaság igájába fogni.* (Gal 5,1)

Hit által lehetséges ez! A hitnek a jelenlétét, az erejét és a fokozatait azonban magunkban vagy másokban mérni és nyomon követni legalább olyan lehetetlen dolog, mint amennyire lehetetlen nyomon követni magunkban vagy másokban a Szentléleknek a csakis a láthatatlanul fújó szélhez hasonlítható titokzatos munkáját. Hogy hány evangélikus, hány rendszeres templomba járó és egyházfenntartói járulékot fizető ember él a fasori vagy egy másik egyházközségben, az viszonylag pontosan megbecsülhető. Hogy hány „hívó” vagy „hitetlen”, „kishitű” vagy „hithős”, az már sokkal kevésbé. Sőt, ha igazán őszinték vagyunk, magunkról mondjuk ki először, hogy külön-külön sem egyik, sem másik nem igaz ránk, hanem az egyik is és a másik is egyszerre és együtt igaz ránk. Hit, kishitűség és hitetlenség; bizalom, félelem, kétségbesedés és kétségbeesés; meggyőződés és bizonytalanság egyszerre van jelen bennünk életünk különböző helyzeteiben és Istenhez fűződő kapcsolatunkban.

Jézus azt mondta nagycsütörtök estéjén Simon Péternek: *könyörögtem érted, hogy el ne fogyatozzék a hited.* (Lk 22,32) Feltámadása után Tamásnak pedig az: *nyújtsd ide az ujjadat, és nézd meg a kezeimet, nyújtsd ide a kezedet, és tedd az oldalamra, és ne légy hitetlen, hanem hívő* (Jn 20,27). Ezeket a jézusi szavakat nem a hitet vagy annak hiányát mérő vagy megítélő kategorizálás taszító gőgje jellemzi – ami mindig lehúzó, hanem a megértő, az ember mellé, a hitetlen vagy hitét vesztett ember mellé is odaálló segítő szeretet – amelyik mindig felemel.

Jézus, mert maga is ember volt, nagyon jól tudja, mennyi ingadozásnak és próbának van kitéve életünk során a mi Istenbe vetett hitünk és bizalmunk. És amennyire igaz a Példabeszédek könyvének azonosra, hogy *a szív ismeri a maga keserűségét, és örömébe sem avatkozhat idegen* (14,10) – úgy igaz az is, hogy

mások, idegenek nem látják és nem tudják felmérni, hogy az életünk keserűségeiben, vagy boldog, örömmel teli időszakokban mennyire tartott minket az Istenbe, a gondviselésbe vetett hitünk, reményünk, bizalmunk, a Szentlelke által tőle kapott erőnk, szeretetünk és józanságunk.

Az emberi lélek súlyát pontosan megmérni akaró, a mindent, a létezőt, az életet is az anyagból megmagyarázni akaró múlt század eleji, materializmus alapú kutatásokról kiderült, hogy csak arra jók, hogy regényeknek és filmeknek adjanak témát és ötletet. Az viszont nem kétes és kudarcba fulladt kutatások eredménye, hogy a természetfölöttibe vetett hit oly mélyen az emberi pszichébe és elmébe ágyazott, hogy azt teljesen megszüntetni vagy kiölni nem is lehet, legföljebb csak letagadni vagy másként nevezni.

Ha olykor csupán annyi telik tőlünk, hogy együtt kiáltunk az evangéliumbeli beteg gyerek apjával: *Hisszek, segíts a hitetlenségemen!* (Mk 9,24) – az is inkább az alázatos, az önmagát ismerő ember hitvallása, semmint hitetlenség, ateizmus vagy istentagadás.

Ebből pedig először is az következik, hogy ateista vagy teljesen materialista ember nincs is, másodszor pedig az, hogy sokkal több energiába kerül Istent tagadni, mint istenhitben, reménnyel és bizalommal élni. Ma is mindenki így él: a tudós hisz a vakcinakutatása eredményében, az átlagember hisz a védőoltás majdani védelmében, hisz a járvány végében, bízik az új tanulási- és munkalehetőségekben, hisz a jövőben – hisz, talán hitetlenül is, Istenben, mert tudja érzi, mennyire rászorul a létezésére, gondviselő erejére. A Krisztus-hívó pedig ezek mellett még vallja azt is, amit Pál ír a 2. Korinthusiakhoz írt levelében: *Hisszük és tudjuk, hogy aki feltámasztotta az Úr Jézust, az Jézussal együtt minket is feltámaszt, és maga elé állít. Mert minden értünk van, hogy a kegyelem sokasodjék, és egyre többen adjanak hálát Isten dicsőségére. Ezért tehát nem csüggedünk. Sőt ha a külső emberünk megromlik is, a belső emberünk mégis megújul napról napra. Mert a mi pillanatnyi könnyű szenvedésünk minden mértéket meghaladó nagy, örök dicsőséget szerez nekünk, mivel nem a láthatókra nézünk, hanem a láthatatlanokra, mert a láthatók ideig valók, a láthatatlanok pedig örökkévalók.* (2Kor 4,14-18) Imádkozzunk!

Istenünk, köszönjük, hogy te megjutalmazod a téged keresőt, a benned hívőt és bízót – békességgel, tisztán látással, az önmagunkkal kapcsolatos igazság meglátásával, hogy nélküled elveszett. Köszönjük, hogy te megjutalmazod a téged keresőt, a benned hívőt és bízót a veled kapcsolatos igazság meglátásával is: hogy hozzád térésünk és benned való hitünk által szeretetre, jóra és szolgálatra felszabadult életet, egykor pedig üdvösséget nyerünk mennyei hajlékodon, a mi igazi otthonunkban. (Zsid 10,6.35.39) Ámen.

Ének: 422,4 Bár a hit szívemben, Bár a hit szívemben Oly kicsiny, mint mustármag. Mégis bármily gyenge, Szentlelked nevelje, Nevelje föl nagy fának, Hogy terjedjen ága, És legyen virága Kedves néked, Urának!

Nagykönyörgés

Záró ének: 364 Öröm van nálad

Irodalom

CRADDOCK, Fred B. The Letter to the Hebrews – Introduction, Commentary, and Reflections. In.: *The New Interpreter's Bible Commentary* CD-ROM Edition, Abingdon Press, Nashville, TN.

XERAVITS Géza (szerk.) 2010. *Izsák megkötözése. Történet és hatástörténet*. Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola – L'Harmattan. Budapest.

<https://www.uni-miskolc.hu/egyhtort/cikkek/recenzio-somodi-izsak.htm>